

PROJEKT PROTIPOŽIARNEJ BEZPEČNOSTI STAVBY NA OBJEKTY ZARIADENIA STAVENISKA

KATARÍNA FIRMENTOVÁ¹

Abstract — The article deals with responsibilities within the area of fire protection according to the Act No. 314/2001 of Book of law about fire protection and the legislative requirements concerning the obligatory development of the project of fire safety for buildings in compliance with the Building Act. 50/1976, in the relation to the equipment buildings on the site. The aim is to point out what small number of differences is sufficient to make it necessary, respectively needless, for the fire hazard project to be drawn, and when and under what circumstances it is necessary. Even though it is not possible to generalise potential risks of possible sources of fire at the building site, the conclusion of this article still shows some generalisation of the possible sources of fire for the building, notwithstanding how extensive is the equipment and whether or not it is considered within the category of small buildings, as given the nature of building work being carried out the possible hazard is the same.

Keywords — building site, fire, fire safety project construction

Abstrakt — Príspevok pojednáva povinnostiach na úseku ochrany pred požiarom v zmysle zákona NR SR č. 314/2001 Z.z. o ochrane pred požiarom a o legislatívnych požiadavkách ohľadom povinnosti spracovania projektu protipožiarnej bezpečnosti na stavbu v zmysle stavebného zákona č. 50/1976 – a to v súvislosti so stavbami zariadenia staveniska. Cieľom, je poukázať na to, ako málo rozdielov stačí na to, aby bolo potrebné resp. nebolo potrebné vypracovanie projektu protipožiarneho zabezpečia stavby, kedy a za akých okolností je potrebné spracovať tento projekt. Aj keď nie je možné nejakým spôsobom zovšeobecniť možné riziká vzniku požiaru na stavenisku, záver tohto príspevku predsa len poukazuje na akési zovšeobecnenie možných zdrojov vzniku požiaru na stavenisku, bez ohľadu na to, aké veľké je zariadenie staveniska a spadá, či nespadá do kategórie drobných stavieb, vzhľadom na prevádzkanie stavebných prác, sú skoro tie isté možné príčiny vzniku požiaru.

Kľúčové slová — zariadenie staveniska, požiar, projekt protipožiarnej bezpečnosti stavby

ÚVOD

Zariadenie staveniska a potreba spracovania projektu protipožiarneho zabezpečenia budov, ako tieto dve veci spolu súvisia? Počas výstavby stavebných objektov rozsiahleho charakteru, kedy výstavba trvá aj niekoľko rokov, je potrebné riešiť otázku predchádzania vzniku požiarov na stavenisku a zároveň na pracovisku pracovníkov. Dá sa im vôbec predísť? Aké legislatívne požiadavky je povinný stavebník splniť?

V prvom rade je potrebné zdefinovať podľa legislatívy kam patria dočasné objekty zariadenia staveniska. Otázkou č. 1 je, či aj na dočasnú stavbu sa vzťahujú požiadavky, vzhľadom na to, že podľa stavebného zákona zariadenie staveniska spĺňa definíciu stavby, je nevyhnutné spracovať projekt protipožiarnej bezpečnosti stavby. Zdanlivo jednoduchá otázka prináša so sebou rôzny uhol pohľadu, a tým aj viacej možností zabezpečenia ochrany pred vznikom požiaru počas výstavby.

1. PROJEKT PROTIPOŽIARNEJ BEZPEČNOSTI STAVBY Z POHĽADU LEGISLATÍVY

Orgán štátnej správy na úseku ochrany pred požiarom vykonáva štátny požiarový dozor posudzovaním projektovej dokumentácie v rámci územného a stavebného konania, a pri kolaudačnom konaní v posudzovaní z hľadiska plnenia požiadaviek protipožiarnej bezpečnosti stavby podľa schválenej projektovej dokumentácie. Tento výkon sa však nevzťahuje na jednoduché a drobné stavby v zmysle § 139 stavebného zákona.

Na to, aby mohol vykonávať svoje povinnosti, je potrebné mať spracovaný projekt protipožiarnej bezpečnosti stavby, na základe ktorého dochádza k posudzovaniu objektu.

¹Katarína Firmentová, Ing., Sudop Košice, a.s., firmentovakatarina@gmail.com

1.1 Zariadenie staveniska a stavba v zmysle stavebného zákona

Stavba je stavebná konštrukcia postavená stavebnými prácami zo stavebných výrobkov, ktorá je spojená so zemou, alebo ktorej osadenie vyžaduje úpravu podkladu [1]. Pevným spojením so zemou sa rozumie:

- spojenie pevným základom,
- upevnenie strojnými súčiastkami, alebo zvarom o pevný základ v zemi alebo o inú stavbu,
- ukotvenie pilótami, alebo lanami s kotvou v zemi, alebo na inej stavbe,
- **pripojenie na siete a zariadenia technického vybavenia územia,**
- umiestnenie pod zemou [1].

Teda podľa tejto definície je možné zariadenie staveniska chápať ako stavbu - „**pripojenie na siete a zariadenia technického vybavenia územia**“

Avšak následne podľa ďalšieho paragrafu 139 písm. b) je to definované ako drobná stavba [1]:

- prízemné stavby a **stavby zariadenia staveniska**, ak ich zastavaná plocha nepresahuje 300 m² a výšku 15 m,
- ods. 2 - Stavby uvedené v odseku 1 písm. c) a e) sa považujú za jednoduché stavby iba vtedy, ak z hľadiska požiarnej bezpečnosti je pre ich užívanie počet osôb určený podľa technickej normy, najviac však 30 osôb.

Otázkou naďalej ostáva, či tieto ustanovenia sa vzťahujú na stavbu ako takú, alebo aj na dočasnú stavbu, vzhľadom na to, že podľa stavebného zákona sa jedná o stavbu drobnú.

Ak by sa táto dočasná stavba považovala v zmysle zákona za drobnú stavbu riešenie by bolo nasledovné:

- pri povoľovaní jednoduchých a drobných stavieb príslušné stavebné úrady postupujú podľa § 55 ods. 2 a § 57 stavebného zákona, čiže procesom ohlásenia, alebo stavebného konania jednoduchej, alebo drobnej stavby,
- k ohlásenej drobnej stavbe je stavebník povinný v súlade s § 5 vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 453/2000 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia stavebného zákona priložiť jednoduchý situačný výkres a jednoduchý technický popis stavby,
- ak má stavebný úrad pochybnosti o tom, či navrhovaná drobná stavba spĺňa všeobecné technické požiadavky na stavby, môže určiť, že drobná stavba sa zrealizuje len na základe stavebného povolenia. V

takomto prípade je potrebné spracovať projektovú dokumentáciu stavby v súlade s § 9 vyhlášky č. 453/2000 Z. z., ktorej súčasťou je aj riešenie protipožiarnej bezpečnosti stavby [2].

Z vyjadrenia Hasičského a záchranného zboru z februára 2006 vyplýva: „Zákonný dôvod na nevypracovanie projektu protipožiarnej bezpečnosti špecialistom požiarnej ochrany akejkoľvek stavby (vrátane jednoduchých a drobných stavieb) neexistuje a nevypracovanie riešenia je aj pre fyzické osoby priestupkom proti zákonu 314/2001 Z.z. O ochrane pred požiarmi.“ [3].

Z uvedeného usmernenia vyplýva, že je povinnosťou právnickej osoby, fyzickej osoby - podnikateľa a fyzickej osoby aj pri jednoduchých a drobných stavbách zabezpečiť podľa § 4 písm. k) a § 14 ods.1 písm. a) zákona, pri ich uskutočňovaní, užívaní, ako aj pri zmene v užívaní riešenie a dodržiavanie požiadaviek na protipožiarnu bezpečnosť stavby. Splnenie povinnosti si právnická osoba, fyzická osoba - podnikateľ zabezpečí prostredníctvom špecialistu požiarnej ochrany, čo vyplýva z § 9 ods. 3 písm. a) zákona [4].

Naďalej ostáva otázka, či objekty zariadenia staveniska sú stavbou v zmysle stavebného zákona, nakoľko sa jedná iba o **dočasnú** stavbu.

Ak by bolo zariadenie staveniska považované za stavbu v zmysle stavebného zákona, jedná sa o drobnú stavbu, a tu závisí potreba spracovania projektu požiarnej bezpečnosti stavby od počtu pracovníkov.

Aj keď v podstate zariadenie staveniska je takmer pri všetkých stavbách rovnaké a riziko vzniku požiarov takmer identické bez ohľadu na to, koľko osôb sa na stavenisku nachádza, pretože závisí predovšetkým od objektov staveniska a vykonávania rozmanitosti druhu stavebných prác.

2. ZARIADENIE STAVENISKA – MOŽNÉ ZDROJE POŽIARU

Zariadenie staveniska predstavuje súhrn objektov a zariadení, ktoré zabezpečujú rozvinutie stavebnej výroby plnením prevádzkových, výrobných a sociálnych požiadaviek účastníkov výstavby.

Funkciu zariadenia staveniska môžu plniť existujúce objekty, alebo objekty zariadenia staveniska budované a využívané len počas realizácie stavby. Pri rozsiahlych projektoch, ktoré sa začínajú budovať tzv. „na zelenej lúke“, teda v miestach, kde sa nič nenachádza, sa ako prvotné buduje zázemie pracovníkov - zariadenie staveniska.

Sú to však dočasné objekty a zariadenia, ktoré pri realizácii alebo rekonštrukcii stavby zabezpečujú chod

prevádzky, jej výstavby, slúžia na skladovanie alebo slúžia samotným účastníkom výstavby.

V súčasnej dobe sa stretávame s použitím modulárnych systémov, ktoré ponúkajú individuálne priestorové usporiadanie v rôznych veľkostiach a variantných vybaveniach. (Obr. č. 1).

Obr. 1.: Príklad kontajnerovej zostavy Containex [5]

Takto postavené zariadenie staveniska si nevyžaduje zvyčajne veľké prípravy a stavebné úpravy. Je potrebná len úprava podlažia, zvyčajne osadenie betónových panelov do štrkového podlažia, na ktoré sa následne zmontuje kontajnerová zostava podľa požiadaviek realizátora stavby, hlavne podľa plánovaného počtu pracovníkov a doby trvania výstavby.

K rizikovým prácam z pohľadu vzniku požiaru patria predovšetkým práce v zmysle vyhlášky MV SR č.121/2002 Z.z. a to [6]:

- rizikové činnosti spojené so zvaraním, s tepelným delením a s ďalšími spôsobmi spracúvania kovov, pri ktorých sa používa zvaracie zariadenie nezávisle od stupňa automatizácie na miestach s možnosťou vzniku,
- činnosti spojené s lepením horľavých podlahových krytín a strešných krytín, ako aj obkladov, stien a stropov pomocou ohňa, elektrotepelných spotrebičov a zariadení, alebo horľavých lepidiel.

Zariadenie staveniska netvoria iba takto osadené bunky, tvoria ho [7]:

- prevádzkové objekty,
- výrobné objekty, plochy,
- sociálne zázemie.

2.1 Prevádzkové objekty

Ku prevádzkovým objektom zariadenia staveniska patria:

- kancelárie,
- sklady a skládky,
- staveniskové komunikácie,

- údržbárske dielne.

Možné zdroje vzniku požiaru v tomto členení sú:

- skrat elektrického vedenia napojenia jednotlivých objektov zariadenia staveniska,
- staveniskové komunikácie – dopravné nehody a následné vznietenie prevádzkových kvapalín motorových vozidiel a stavebných strojov,
- údržbárske dielne a sklady – uloženie materiálu.

Sklady, skládky a predmontážne plochy sa riešia v súlade s výstavbou a možnosťami staveniska. Sklad sa používa prevažne na uskladnenie drobného materiálu alebo náradia. Skládky materiálu je otvorený priestor na dočasné skladovanie stavebného materiálu alebo dielcov.

Sklad môže byť v závislosti od spôsobu postavenia:

- otvorený,
- uzavretý.

V závislosti od materiálu:

- drevený,
- oceľový.

Pokiaľ je spracovaný projekt protipožiarneho riešenia objektov – skladov, je presne vymedzené aké typy materiálu a hlavne aké množstva je možné skladovať v jednotlivých objektoch. Ak tento projekt chýba je na stavbyvedúcom, resp., na pracovníkoch ako uložia materiál.

2.2 Výrobné objekty

Výrobné objekty zariadenia staveniska môžeme rozčleniť na plochy slúžiace pre:

- výrobné zmesi,
- tesárske výroby,
- výrobné dielcov,
- prípravovňa výstuže.

2.3 Sociálne zázemie

Nemenej dôležitú časť zariadenia staveniska tvoria sociálne objekty v závislosti od predpokladaného počtu pracovníkov:

- prezliekarne,
- záchody,
- jedálne,
- ubytovne,
- prístrešky, ohrievare.

Práve v týchto priestoroch dochádza najčastejšie ku vzniku požiaru z dôvodu zanedbania základných povinností a predovšetkým zlyhania ľudského faktoru. (Obr. č. 4) - príčinou požiaru bola technická porucha elektrického ohrievacieho telesa.

Obr. 4.: Príklad obrázku na šírku stĺpca [8]

ZHRNUTIE

Naša legislatíva pojednáva o tom, že je dôležité o aký rozsiahly komplex objektov ide, a ako je to, v ktorej fáze, či vo fáze projektovania, tak vo fáze realizácie.

Nie je vylúčené, že projektant projektu organizácie výstavby navrhne plochu na uskladnenie materiálu, príp. na výkon prác, plochu pri objekte, ktorá je v požiarne nebezpečnom priestore od iného objektu zariadenia staveniska, a to z dôvodu, že na daný objekt nebol spracovaný projekt protipožiarneho riešenia stavby, čím dochádza k porušeniu odstupových vzdialeností.

Aj keď by zákon neukladal povinnosti mať vypracovaný projekt protipožiarneho riešenia bezpečnosti stavby vzhľadom na to, že sa jedná o dočasnú stavbu, je potrebné zabezpečiť zákonom stanoveného požiadavky na úseku ochrany pred požiarom, a to v minimálnej miere:

- základná dokumentácia - požiarne poriadok pracoviska, požiarne poplachové smernice, požiarne evakuačný plán,
- mať spracovaný plán zariadenia staveniska popísaný jednotlivých objektov,
- zabezpečiť dostatočný počet prenosných hasiacich prístrojov,
- zriadiť prístupové komunikácie s únosnosťou tak, aby vyhovovala požiadavkám v prípade zásahu pre ťažkú hasičskú techniku,
- vykonávať pravidelne kontroly na úsek ochrany pred požiarom na stavenisku s cieľom predísť vzniku nežiaducich udalostí t.j. vzniku požiaru,
- skladovať nebezpečné látky a horľavé kvapaliny v súlade s návodom, resp., kartou bezpečnostných údajov.

ZÁVER

Bez ohľadu na to, či podľa právnych predpisov je potrebné spracovať projekt požiarnej bezpečnosti stavby na zariadenie staveniska v závislosti od doby trvania výstavby a rozlohy zariadenia staveniska, riziká vzniku požiaru sú takmer totožné na všetkých stavbách, a to v závislosti od usporiadania zariadenia staveniska a rizikových prác so zvýšeným nebezpečenstvom vzniku požiaru.

Je nevyhnutné zabezpečiť ochranu pred požiarom na stavenisku, ktoré je zároveň pracoviskom, na ktoré sa vzťahujú zákonné požiadavky v zmysle zákona NR SR č. 314/2001 Z.z. a vyhlášky MV SR č. 121/2002 Z.z..

ZOZNAM LITERATÚRY

- [1] *Zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon).*
- [2] *Vyhláška MŽP SR č.453/2000 Z.z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia stavebného zákona.*
- [3] *Zákon NR SR č. 314/2001 o ochrane pred požiarom.*
- [4] Zabezpečenie protipožiarnej bezpečnosti jednoduchých a drobných stavieb pri výkone verejnej správy na úseku územného rozhodovania a stavebného poriadku stavebným úradom., Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky Prezídium Hasičského a záchranného zboru, august 2012.
- [5] *Produkty a moduly* [on line]. Containex Container-Handelsgesellschaft m.b.H, 2016. [cit. 2016-10-07]. Dostupné na: <http://www.containex.sk>.
- [6] *Vyhláška MV SR č. 121/2002 o požiarnej prevencii.*
- [7] JURÍČEK, V. 2001, *Technológia pozemných stavieb hrubá stavba*, Bratislava Jaga group, v.o.s., Bratislava 2001, ISBN 80-88905-29-X.
- [8] *Požiar unimobunky na stavenisku v Bratislave* [on line]. Bratislava : Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, 2016. [cit. 2016-10-06]. Dostupné na: http://www.minv.sk/?fotogalerie_HaZZ&galeria=poziar-unimobunky-na-stavenisku-v-bratislave.
- [9] *Nariadenie vlády SR č. 396/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na stavenisko.*
- [10] GAŠPARÍK, J.: *Quality management, Part 1, Quality management in construction*, STUBA, ISBN 978-80-263-0781-5.